

แผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง
อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำนำ

การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) และเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กร โดยจะเน้นความสำคัญหรือชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่องค์กรต้องดำเนินการ บริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มโอกาสและความสำเร็จ ลดโอกาสของความล้มเหลว และลดความไม่แน่นอนในผลการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายตามเป้าประสงค์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ขององค์กร และประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางไว้ได้

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ได้จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการ เพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กร โดยได้ดำเนินการตามเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์การปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานเพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางได้ใช้หลักการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงาน ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปัญหาสำคัญและพบบ่อยนอกจากนี้ยังนำความเสี่ยง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่ได้นี้มากำหนดเป็นมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ของเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์อีกด้วยเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในระยะที่สอง (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

หน่วยตรวจสอบภายใน
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒
๑.๓ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง	๒
๑.๔ การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๓
๑.๕ กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓
๑.๖ การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Assessment)	๔
๑.๗ กิจกรรมการควบคุม (Control Actives)	๔
๑.๘ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)	๔
๑.๙ การติดตามประเมินผล (Monitoring)	๔
๑.๑๐ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๔
บทที่ ๒ ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
๑ ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๕
๒ ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๕ ขั้นตอน	๕
ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการ	๕
ขั้นตอนที่ ๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	๖
ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๗
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๘
ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๙

บทที่ ๑ บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์รวมถึงเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ

การบริหารความเสี่ยงที่ดี คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ รวมทั้งร่วมกันวางแผนป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจ เพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กรได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางได้ใช้หลักการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO เพื่อเตรียมการรองรับเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินแผนงาน/โครงการ ซึ่งต้องครอบคลุมความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ในการป้องกันข้อผิดพลาดหรือลดโอกาสที่จะทำให้องค์กรเกิดความเสียหายหรือล้มเหลว โดยให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถรับได้ และมีการติดตามประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามแนวทางการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางจึงได้จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามโครงการ และภารกิจบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายในยังมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและภายในองค์กร นำมาซึ่งการประสานการทำงาน การติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มี การตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐาน และ หลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ กระกระทรวงการคลังว่าด้วย มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ ตามหนังสือที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว ๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปตามเจตนารมณ์ มาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๕๓ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๖ ที่กำหนดว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
- (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง จึงได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบประจำปี งบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวม กรณี การให้หรือรับของขวัญของกำนัลหรือผลประโยชน์อื่นใด จากการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อ กำหนดเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตและการบริหารงาน ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ใช้เป็นกลไกในการ ดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการประเมินผลด้านการป้องกันการทุจริตในประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมสุจริต และแสดงเจตจำนงสุจริตในการบริหารงานไม่ก่อให้เกิดการ ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- ๒) เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
- ๓) เพื่อตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทุกกระดับ ไม่ให้เกิดการแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัวในตำแหน่งหน้าที่อันมิควรได้โดยชอบตามกฎหมาย ให้ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดียืนหยัดการกระทำที่ถูกต้อง เป็นธรรม ถูกกฎหมาย โปร่งใส และตรวจสอบได้ ๑ ๒
- ๔) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการบริหารงาน แก่ผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชน
- ๕) เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- ๖) เพื่อป้องกันความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ๗) เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้และสามารถควบคุมได้ ตรวจสอบได้อย่างมีระบบ
- ๘) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในการบรรลุ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- ๙) เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็น ระบบในทิศทางเดียวกัน

๑.๓ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

๑.๓.๑ ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยดังนี้

- ๑) ภัยธรรมชาติ (Natural Environment)
- ๒) เศรษฐกิจ (Economic)
- ๓) การเมือง (Political)
- ๔) สังคม (Social)
- ๕) เทคโนโลยี (Technological)

๑.๓.๒ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยดังนี้

- ๑) คณะผู้บริหาร/กลยุทธ์ในการบริหารองค์กร (Strategy)
- ๒) โครงสร้างองค์กร (Structure) ที่ไม่เหมาะสมกับภารกิจ
- ๓) การเมือง (Political)
- ๔) สังคม (Social)
- ๕) เทคโนโลยี (Technological)
- ๖) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) พฤติกรรมการบริหารงานผู้บริหารและพนักงานในองค์กร

๗) ค่านิยมร่วม (Shared Values) ของบุคลากรในองค์กรที่มีเป้าหมาย ทิศทางเดียวกันใน อันที่จะ ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เพื่อประโยชน์สุข ของ ประชาชนหากไม่มีค่านิยมร่วมกันแล้วก็จะเกิดปัจจัยเสี่ยงที่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ใน การ ปฏิบัติราชการ

๑.๔ การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระกิจการดำเนินงานต้องประเมิน ความเสี่ยง ก่อนการปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามหลักภาระ งานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มี การรับรู้ และยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะ pre-decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับ ติดตาม ความเสี่ยงเป็นการสอบทวน post-decision

๑.๕ กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

รูปแบบการประเมินความเสี่ยง ตามมาตรฐาน CoSO (The Committee of Sponsoring Organization Tread way Commission) จำแนกได้ ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (S : Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนด นโยบาย แผนงาน โครงการ ไม่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

๒. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O : Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการ ปฏิบัติงาน ไม่เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการ หรือหลักวิชาการ การไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ การจงใจละเว้น ความประมาทเลินเล่อ ฯลฯ

๓. ความเสี่ยงด้านการเงิน (F : Financial Risk) เป็นความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านการเงิน การ บัญชี ที่ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ หลักวิชาการที่กำหนดไว้ หรือไม่มีความรู้

๔. ความเสี่ยงด้านกฎหมาย ระเบียบ หรือที่เกี่ยวข้อง (C : Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่ไม่ สามารถปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องได้หรือระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หนังสือสั่งการต่างๆ ไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หรือไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ สถานการณ์ปัจจุบัน (ระเบียบล่าช้า)

การบริหารจัดการความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission)

๑. สภาพแวดล้อมภายในขององค์กร (Internal Environment) เช่น นโยบายของผู้บริหาร วัฒนธรรม องค์กร ค่านิยมร่วม ความรู้ความสามารถ ทักษะของบุคลากร กระบวนการบริหารงานทรัพยากรทางการ บริหาร ระเบียบ กฎหมาย สารสนเทศ การติดตามประเมินผล ฯลฯ

๒. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) องค์กรต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของ การ บริหารความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

๓. การบ่งชี้เหตุการณ์หรือปัญหาที่จะเกิดขึ้น (Event Identification) เป็นการรวบรวมเหตุการณ์ ที่อาจ เกิดขึ้นกับหน่วยงาน ทั้งในส่วนของปัจจัยเสี่ยงที่เกิดจากภายในและภายนอกหน่วยงาน

๔. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการจำแนกและจัดลำดับการประเมินความ เสี่ยงที่มี อยู่โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) โดยสามารถประเมินความ เสี่ยง จากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

๑.๖ การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการดำเนินการหลังจากที่องค์กรสามารถป้องกันความเสี่ยงขององค์กรและประเมินความสำคัญของความเสี่ยง โดยนำความเสี่ยงไปแก้ไขด้วยวิธีการอันเหมาะสมด้วยวิธีการ ๔ วิธี ดังนี้

๑) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk avoidance) หมายถึง การเลิกหรือไม่กระทำในอันที่จะก่อให้เกิด ความเสียหายหรือความเสี่ยง

๒) การควบคุมความสูญ (Risk reduction) มี ๒ วิธี คือ

๑) การป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย

๒) การควบคุมความรุนแรงของความสูญเสียมิให้มีผลกระทบในวงกว้าง

๓) การแบ่งความเสี่ยง (Risk Sharing) คือ วิธีการลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายหรือโอกาสที่จะเกิด ความเสี่ยง

๔) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) คือ ยอมรับว่าการดำเนินงานขององค์กรมีความเสี่ยง ในบางประเด็น เป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ หรือน่าจะเกิดขึ้นน้อย โดยมีวิธีการหรือสามารถป้องกันได้ ไม่เพิ่มความเสี่ยงยิ่งขึ้นจนไม่สามารถยอมรับได้

๑.๗ กิจกรรมการควบคุม (Control Actives) คือการกำหนดกิจกรรมและการปฏิบัติต่างๆ ที่จะกระทำเพื่อลดความเสี่ยง และทำให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร เช่นการกำหนดกระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงให้กับบุคลากรภายในองค์กร เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่า จะสามารถจัดการกับความเสี่ยงนั้นได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๑.๘ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) คือ ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่ดีมีคุณภาพ

๑.๙ การติดตามประเมินผล (Monitoring) คือ การติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยงประจำองค์กร ว่าระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ถือหรือปฏิบัติอยู่นั้นมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือไม่มีประเด็นใดสมควรแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือดียิ่งขึ้นไป

๑.๑๐ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตประกอบด้วย pressure/incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และRationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

องค์ประกอบของการทุจริต หรือสามเหลี่ยมทุจริต (The Fraud Triangle)

บทที่ ๒

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง จะแบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ

๓. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

๔. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

๒.๒ ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๕ ขั้นตอน

๑) การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ

๒) การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

๓) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๔) การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๕) การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ

จะแบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ

๓. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

๔. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนที่ ๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ตารางระบุความเสี่ยงการทุจริต (Know factor และ Unknow factor)

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	Know factor (ความเสี่ยงที่เคยเกิด)	Unknow Factor (ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด)
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘		
๑. ไม่ให้บริการแก่ประชาชนตามลำดับอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือการให้สิทธิพิเศษแก่คนบางกลุ่ม หรือมีการติดสินบนเพื่อให้ได้คิวเร็วขึ้น		√
๒. มีการเรียกรับเงินพิเศษจาก ผู้ขอรับบริการ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติ เพื่อแลกกับการให้บริการ หรือการพิจารณาอนุมัติอนุญาต		√
๓. ให้บริการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ใช้เวลาให้บริการ นานกว่าที่กำหนดไว้		√

๔. การรับของขวัญ ของฝากจากบุคคลที่มา ติดต่อกับราชการ		✓
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		
๑. ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของตนเอง แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจ ขัดต่อกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง		✓
๒. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบาย ของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎ ระเบียบรองรับ		✓
๓. บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญ กับการปฏิบัติงาน มีการเรียกรับเงินหรือ ประโยชน์อื่นใดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่		✓
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
๑. การบริหารการเงิน งบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การจัดหาพัสดุ ไม่เป็นไปตามระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือใช้เงินไม่เกิดประโยชน์กับราชการในบาง ขั้นตอนมีการเข้าไปมีส่วนได้เสีย หรือเข้าไป เรียกรับทรัพย์สินเพื่อให้กระบวนการรวดเร็ว ขึ้น		✓
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		
๑. การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อน ตำแหน่ง/ เงินเดือนและการมอบหมายงาน ไม่เป็นธรรมเอาแต่พวกพ้องหรือมีการเรียกรับ เงินเพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งหรือเลื่อนตำแหน่ง		✓

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้าน ผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลา หนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๕ ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูงมาก)
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๔ ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูง)
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๓ ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง)
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๒ ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก)
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้ง / ปี (ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น)

๒.ด้านผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสียหายนั้น โดย สามารถแบ่งเป็นผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงินและผลกระทบทางการเงิน

๒.๑ ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	- เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
๔	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าว อย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ - ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
๓	- หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส - เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล
๑	- แทบจะไม่มี

๒.๑ ผลกระทบทางการเงิน

ระดับ	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)
๕	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป
๔	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท
๓	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๕๐,๐๐๐ บาท
๒	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๑	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท หรือน้อยกว่า

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต เป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต โดยแบ่งออกเป็น

- **สถานะสีเขียว** : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำ
- **สถานะสีเหลือง** : เป็นความเสี่ยงระดับปานกลางและสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่าง ปฏิบัติงานตามปกติการควบคุมดูแล
- **สถานะสีส้ม** : เป็นความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้มาเกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายใน องค์กรมีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่
- **สถานะสีแดง** : เป็นความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความเสี่ยงการทุจริต = โอกาสเกิดการทุจริต x ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk)	๑๕ - ๒๕
๓	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔
๒	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : H)	๔ - ๘
๑	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓

ตารางการประเมินระดับความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘				
๑. ไม่ให้บริการแก่ประชาชนตามลำดับอันเนื่องมาจาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือการให้สิทธิพิเศษแก่คนบางกลุ่ม หรือ มีการติดสินบนเพื่อให้ได้คิวเร็วขึ้น	✓			
๒. มีการเรียกรับเงินพิเศษจาก ผู้ขอรับบริการนอกเหนือจาก ค่าธรรมเนียมปกติ เพื่อแลกกับการให้บริการ หรือการพิจารณา อนุมัติอนุญาต	✓			
๓. ให้บริการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ใช้เวลาให้บริการ นาน กว่าที่กำหนดไว้	✓			
๔. การรับของขวัญ ของฝากจากบุคคลที่มาติดต่อราชการ	✓			
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ				
๑. ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของตนเองแทรกแซง การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจขัดต่อกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	✓			

๒. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎ ระเบียบรองรับ		✓		
๓. บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน มีการเรียกรับเงินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่		✓		
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง				
๑. การบริหารการเงิน งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหา พัสดุ ไม่เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง หรือไม่ปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ หรือ ใช้เงินไม่เกิดประโยชน์กับราชการในบางขั้นตอน มีการเข้าไปมีส่วนได้เสีย หรือเข้าไปเรียกรับทรัพย์สินเพื่อให้ กระบวนการรวดเร็วขึ้น	✓			
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล				
๑. การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงานไม่เป็นธรรมเอาแต่พวกพ้องหรือมีการเรียกรับ เงินเพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งหรือเลื่อนตำแหน่ง		✓		

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต และประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗
ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘		
๑. ไม่ให้บริการแก่ประชาชนตามลำดับอัน เนื่องมาจาก ความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือการให้ สิทธิพิเศษแก่คนบางกลุ่ม หรือมีการติดสินบน เพื่อให้ได้คิวเร็วขึ้น	ต่ำ	๑. มาตรการ “ส่งเสริมการปฏิบัติงาน ตามประมวลจริยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง”
๒. มีการเรียกรับเงินพิเศษจาก ผู้ขอรับบริการ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติ เพื่อแลกกับการให้บริการ หรือการพิจารณาอนุมัติอนุญาต	ต่ำ	๑. มาตรการจัดให้มีระบบและช่องทาง รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตของ หน่วยงานทางเว็บไซต์หลัก
๓. ให้บริการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น ใช้ เวลาให้บริการ นานกว่าที่กำหนดไว้	ต่ำ	๑. คู่มือปฏิบัติงาน แผนผังขั้นตอนการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อยึดถือ ปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
๔. การรับของขวัญ ของฝากจากบุคคลที่มาติดต่อราชการ	ต่ำ	๑. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแสดงเจตนาธรรมณ์ No Gift Policy
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจทางกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ		
๑. ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของตนเอง แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจ ขัดต่อ กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	ปานกลาง	๑. มาตรการแสดงเจตนาธรรมณ์ในการนำ หลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงาน ของผู้บริหารด้วยการจัดทำแผนป้องกัน การทุจริตเพื่อยกระดับคุณธรรมและ ความโปร่งใส

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
๒. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎ ระเบียบรองรับ	ปานกลาง	๑. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ๒. ส่งบุคลากรของหน่วยงาน ผู้บริหาร เข้ารับการอบรมเพื่อเข้าใจ และได้รับความรู้ด้าน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงาน
๓. บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับ การปฏิบัติงาน มีการเรียกรับเงินหรือประโยชน์ อื่นใดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่	ปานกลาง	๑. มาตรการส่งเสริมการปฏิบัติงาน ตาม ประมวลจริยธรรมสำหรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
๑. การบริหารการเงิน งบประมาณ การจัดซื้อจัด จ้าง การจัดหาพัสดุ ไม่เป็นไปตามระเบียบที่ เกี่ยวข้อง หรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือใช้ เงินไม่เกิด ประโยชน์กับราชการในบางขั้นตอนมี การเข้าไปมีส่วน ได้เสีย หรือเข้าไปเรียกรับ ททรัพย์สินเพื่อให้ กระบวนการรวดเร็วขึ้น	ต่ำ	๑. มาตรการควบคุมการเบิกจ่ายตาม ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี ๒ . มาตรการป้องกันการใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่สมควรผิด ไม่มี ประสิทธิภาพ ๓. มาตรการแผนปฏิบัติการป้องกันการ ทุจริตของหน่วยงาน
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		
๑. การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อน ตำแหน่ง/ เงินเดือนและการมอบหมายงานไม่เป็น ธรรมเอาแต่ พวกพ้องหรือมีการเรียกรับเงิน เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง หรือเลื่อนตำแหน่ง	ปานกลาง	๑. กิจกรรมสร้างความโปร่งใสในการ เลื่อนขั้นเงินเดือน ๒. มาตรการสร้างความโปร่งใส ในการบริหารงานบุคคล ๓. มีกระบวนการในการแต่งตั้ง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการรับ สมัครงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรมไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน